

שיחת השבוע

חב"ד
כל הלב לכל אחד

צעירי אגודת חב"ד

יש חדש

סעודת משיח

בשביעי של פסח נהוג לקיים את המנהג שייסד הבעל שם טוב, לערוך אחרי תפילת מנחה סעודה מיוחדת - 'סעודת משיח'. נוטלים ידיים, אוכלים מצות וגם שותים ארבע כוסות. סעודות משיח נערכות בבתי כנסת רבים ברחבי הארץ, ומחזקים בהן את האמונה בביאת המשיח בקרוב ממש. צעירי חב"ד מפיצים עלון צבעוני, בעשרות אלפי עותקים, על מנהג קדוש זה ועל הנחיצות שבחזיון האמונה והציפייה לגאולה.

חויית הפסח

כמאה אלף ילדים ברחבי הארץ זכו לבקר לקראת החג במאפיות המצות הלימודיות שהקימו בתי חב"ד. הילדים התנסו בעצמם בחויית רידוד הבצק והכנתו עד שלב האפייה בתנור. אגב כך למדו על מצוות החג ומנהגיו וקיבלו מטען ערכי רב על חג הפסח. בכפר חב"ד ביקרו אלפי ילדים ב'ריד חויות הפסח' שאורגן ברחבת בית הרבי 770.

הילולת יהושע בן נון

בשבת הבאה, כ"ו בניסן, יחול יום ההילולא של יהושע בן נון. עלייה המונית לצינון, השוכן בכפר חארס שבשומרון, ליד אריאל, תהיה אי"ה ביום חמישי, כ"ד בניסן (20 באפריל), בלילה. את העלייה מתאמת מנהלת קבר יוסף, והיא נעשית בליווי ביטחוני. טל' להרשמה 02-9999700.

זמני השבוע

ירושלים תלאביב חיפה בארבע אילת ניו יורק

בניסת השבת	6:32	6:47	6:39	6:49	6:46	7:16
צאת השבת	7:46	7:48	7:48	7:48	7:43	8:18

שיחת השבוע הוא גיליון לכל יהודי, המופץ בכל רחבי הארץ והעולם. נוסד בשנת תשמ"ז (1986) בידי הרב יוסף יצחק אהרונוב

עורך: מנחם ברוד

יוצא לאור על ידי: המרכז לעזרי שליחות
ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000
טל' 073-2480711 • פקס' 03-9606169
www.chabad.org.il • chabad@chabad.org.il
מודעות: טל' 053-3166532, דוא"ל: m3166532@gmail.com
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות
נא לשמור על קדושת הגיליון

פעמי המשיח נשמעים בעוצמה

לנגד עינינו מתגשמים זה אחר זה הסימנים שנתנו לנו חז"ל על תקופת 'עקבתא דמשיחא'. העולם הולך ומכשיר את עצמו לגאולה

ציפייה לגאולה ולבניין בית המקדש השלישי (ציור: ברוך נחשון, חברון)

"אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד".

מתו כל האידאות הכפרניות. אבדו מן העולם כל האידאולוגיות שהולכו אחריהן מאות מיליונים בדורות עברו. העולם כולו חוזר אט-אט אל האמונה בבורא אחד ואל הערכים הבסיסיים שניתנו בתורה בעבור כל בני האנוש. אשפת הכפירה והאמונה בחומר סולקה, והעולם בשל עכשיו יותר ויותר לתיקונו במלכות שמים.

בזכות האמונה

בזמן הזה חשוב במיוחד לטפח את הציפייה לגאולה, שהיא בעצמה בכוחה לקרבה ולהחישה. ידוע שעצם הציפייה למשיח והתפילה והתביעה לקב"ה שיחיש את בוא הגאולה - הן שיביאוה מהר יותר.

אמנם חולף עוד יום ועוד יום והגאולה עדיין לא באה, אבל כאן בדיוק מקומה של האמונה. זו צריכה להתחזק ולהתעצם, מתוך ידיעה ברורה שהגאולה קרובה כליכך. גם בני ישראל במצרים "לא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה"; אך כשהגיעה עת הגאולה - לא עכבם הקב"ה אפילו כהרף עין.

נתחזק אפוא באמונה בבוא הגאולה ובציפייה לקראתה. נאכל בשביעי של פסח את 'סעודת משיח', שמטרתה להחזיר את האמונה בבוא המשיח ללבנו ולנפשנו. ויהי רצון שעוד השנה נזכה לערוך את 'סעודת המשיח' המושלמת, עם משיח צדקנו עצמו.

חג הפסח אנחנו מספרים את ניסי יציאת מצרים, וגם מטפחים את האמונה בגאולה השלמה העתידה לבוא. החסידות מלמדת שחג הפסח נחלק לשני חלקים: הימים הראשונים של החג קשורים לגאולה ממצרים, ואילו החג האחרון של פסח קשור עם הגאולה העתידה.

למעשה, הציפייה לגאולה מלווה אותנו כל ימות השנה. שלוש פעמים ביום אנו מתפללים על הגאולה, ומצהירים לפני הקב"ה: "כי לישועתך קיוונו כל היום". כדאי לשים לב, איננו אומרים "כל יום" אלא "כל היום". כלומר, לא דיי לצפות לגאולה פעם אחת במשך היום, אלא אנו אמורים לצפות לה כל היום כולו.

הרמב"ם כולל את האמונה בביאת המשיח בתוך שלושה עשר עיקרי האמונה היהודית. וכך הדברים מנוסחים בתמצית י"ג העיקרים: "אני מאמין באמונה שלמה בביאת המשיח, ואף-על-פי שיתמהמה - עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא". גם בשעות קשות ונוראות, ואפילו על פתחי המשרפות, שרו יהודים על אמונתם העזה בביאת המשיח.

הקרקע נסללה

בכל דור ודור קיוו היהודים שהמשיח יבוא בימיהם, אולם בימינו פעמי המשיח נשמעים בעוצמה. התיאורים במקורות על הסימנים המבשרים את בואו מתגשמים לנגד עינינו. מתרחשים אירועים שלא קרו כמותם במשך אלפיים שנות גלות, וכולם מובילים לכיוון אחד - הכנת הקרקע לעולם חדש, עולם של גאולה.

כל מי שסוקר בעין בוחנת את האירועים שהתרחשו בעולם בכלל ובעם ישראל בפרט בדורות האחרונים עומד נפעם לנוכח העקביות של התהליכים, המקרבים את העולם כולו אל תקופת הגאולה.

לנגד עינינו מתגשמים זה אחר זה הסימנים שנתנו לנו חז"ל על תקופת 'עקבתא דמשיחא'. התהפוכות שאירעו בעולם מעידות בבירור כי העולם הולך ומכשיר את עצמו לימים שבהם

סוד תחיית העצמות היבשות

תקנתנו". ואם חלילה הוא נמצא במצב כזה, גם אז עדיין לא אבוד. אם אותו יהודי נמצא בין יהודים, ודאי ימצא יהודי שיקיים את מצוות "ואהבת לרעך כמוך" ויחזירו למוטב.

חילוץ מלמעלה

דבר אחד עשוי להקשות על האפשרות לחזור – אם היהודי מתרחק מחברת יהודים, בבחינת "נגזרנו לנו". כל זמן שהוא מוקף יהודים, השכינה שורה עליו והיא תעוררו לתשובה. אך מה יעשה מי שפרש מן הציבור ואין מי שיקרב אותו?

כאן באה התערבותו של הקב"ה עצמו: "הִנֵּה אָנִי פֹתֵחַ אֶת קַבְרוֹתֵיכֶם". הקב"ה עצמו מחלץ את היהודי ומחיה אותו, בבחינת "לא יידח ממנו נידח". זה סוד תחיית המתים, שעליה אמרו חז"ל: "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא" – גם מי ש"אמרים יבשו עַצְמוֹתֵינוּ וְאָבְדָה תְקֻנָּתֵנוּ נְגַזְרָנוּ לָנוּ".

(תורת מנחם, כרך ס, אחרון של פסח, סעיף לא)

אמרת השבוע

סיבת הסירוב

סיפר רבי משה קליערס, רבה של טבריה, כי בימי קדם חי יהודי ושמו ר' לייב חסיד, שהיה חסיד בכל מעשיו. פעם אחת, לביל פסח, שמע שיש בעיר עובר אורח המסרב להזמנות להתארח אצל יהודי העיר, ואינו מנמק את סירובו.

ר' לייב שיער את סיבת הסירוב. ניגש אל היהודי ואמר לו: "אשמח מאוד אם תואיל להתארח בשולחן הסדר בבית, אולם תנאי אחד עלי להתנות מראש – אצלי נהוג שרק אחד המסובים קורא את כל ההגדה מתחילתה ועד סופה, וכל הנוכחים מקשיבים".

למרבה ההפתעה, כאשר שמע היהודי את הדברים הביע את הסכמתו והלך עמו לביתו. מתברר שלא ידע לקרוא וחשש שיזמינו אותו לקרוא קטע מההגדה...

פתגם חסידי

"החג האחרון של פסח הוא חגה של הגאולה האחרונה, שהקב"ה יוציא אותנו מהגלות, על-ידי משיח צדקנו – 'גואל אחרון'" (ה'צמח צדק)

התרחק מן התורה חלילה, ואז עצמותיו מתייבשות. הוא דומה לאיבר שאינו מקבל עוד זרימת דם. בהיעדר אספקת חיים רוחניים היהודי משול לאיבר המתייבש ונמק.

לימוד התורה הכרחי במיוחד בתקופת הגלות, כדברי חז"ל: "ויתר הקב"ה על עבודת כוכבים... ולא ויתר על מאסה של תורה, שנאמר: על מה אבדה הארץ... על עזבם את תורת". כדי לשוב 'לחיות' יש לחדש את הקשר עם התורה, וכך לצאת מן הגלות.

להישאר בין יהודים

אלא שייאושם של אנשי העצמות היבשות בטעות יסודו. שלא כדג שהוצא מן המים ומת, הרי שיהודי, גם אם נותק מן התורה, לעולם לא יגיע למצב של 'מוות'. כל יהודי יכול לעשות תשובה. ויתרה מזו, גם בשעת החטא – "ישראל הוא" ובכוחו לחזור לאלוקיו.

אלא שעליו לזכור את האפשרות לעשות תשובה, ולא לשקוע בייאוש ובאמירה "אָבְדָה

הפטרת שבת חול המועד פסח עוסקת בחזון העצמות היבשות, וטעם הדבר נאמר בשולחן ערוך: "לפי שתחיית המתים עתידה להיות בניסן". ההפטרה מתקשרת לחג הפסח גם מפני ששניהם עוסקים בגאולה. בנבואת יחזקאל נאמר: "וְנִתְּתִי רוּחִי בְּכֶם וְחִייתֶם, וְהִנַּחְתִּי אֶתְכֶם עַל אַדְמַתְכֶם".

מדוע יש צורך ב"וְחִייתֶם", והלא בני ישראל נקראים 'חיים' מעצם מהותם, כנאמר: "עשרה נקראו חיים... ישראל"? מכאן שהכוונה לחיי דבקות בקב"ה. חיים של יהודי משמעותם דבקות בקב"ה, כנאמר: "ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום". אם חסרה חלילה דבקות בקב"ה, חסרה חיות.

כמו דג מחוץ למים

העצמות היבשות אמרו: "יָבֵשׁוּ עַצְמוֹתֵינוּ וְאָבְדָה תְקֻנָּתֵנוּ, נְגַזְרָנוּ לָנוּ". מקור חייו של היהודי הוא התורה הקדושה. כשם שהמים חיוניים לדג, כך התורה היא מי החיים של היהודי. "יָבֵשׁוּ עַצְמוֹתֵינוּ" – זה מצב שיהודי

מן המעיין

שביעי של פסח | מאת הרב אליעזר ברוך, רב כרמי יוסף

מעלת ניסיון העושר

"הים ראה וינס" (תהילים קיד,ג). "מה ראה? ראה ישראל באים ורכוש של מצרים בידם" (מדרש). ניסיון העושר גדול מניסיון העוני. לכן כאשר ראה הים שבני ישראל התעשרו ובכלי זאת האמינו בה', נתמלא הים דרך-ארץ אליהם ואפשר להם לעבור.

(דמשק אליעזר)

מעשים, לא זעקה

"ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי, דבר אל בני ישראל ויסעו" (שמות יד,טו). בהלה ואיבוד עשתונות אינם דרך, ואין משיגים בכך דבר. לא צעקה וזעקה דרושות לשעה כזאת, אלא מעשים – "דבר אל בני ישראל ויסעו".

(רבי משה חפץ)

המכשול מתהפך

"והמים להם חומה" (שמות יד,כב). בשעה ששומרים אמונים לקב"ה ולתורתו, עד כדי הליכה בתוך הים – הים' מתבטל, ויתרה מזו, הוא עצמו נהפך לחומת מגן.

(הרבי מליובאוויטש)

שמחת האמונה

חג האחרון של פסח צריך להיות כמו חג האחרון של סוכות – יום של שמחה. אלא שבחג האחרון של סוכות שמחים בשמחת התורה,

ובחג האחרון של פסח צריכים לשמוח באמונה, "ויאמינו בה' ובמשה עבדו".

(רבי נחמן מברסלב)

להריח יראת שמים

"והריחו ביראת ה' ולא למראה עיניו ישפוט" (הפטרה לאחרון של פסח). לא בנקל ניכרת יראת ה' אצל האדם. על מראה עיניים אי אפשר לסמוך. לכן על המשיח נאמר "והריחו ביראת ה'" – דרוש חוש ריח מיוחד, לדעת להריח מי באמת ירא שמים.

(רבי מנחם מענדל מקוצק)

אימון ותוקף

"ויאמינו בה'... אז ישיר" (שמות יד,לא-לב). אמונה היא מלשון אימון ורגילות וכן מלשון חזק ותוקף. בזכות תוקף הדעת של הנפש האלוקית היהודי מתגבר ומנצח את הנפש הבהמית, עד שהוא זוכה לגילויים הנעלים שעליהם אומרים שירה.

(ספר המאמרים תר"פ)

ישועה כשאינו מוצא

"קשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף" (פסחים קיח). כשם שהנס של קריעת ים סוף בא פתאום, כשנדמה היה שאפסה כל תקווה ואין כל מוצא, כן הוא גם בפרנסה.

(תירושי הרי"ם)

הפצה ומצה

ההפצה החלה פתאום, בלי שום אזהרה מוקדמת. נהם מטוסי הקרב קרע את השמים, וכעבור רגע נשמעו פיצוצים עזים מתחנת הרכבת הסמוכה למחנה העבודה מילדורף שבגרמניה.

בעוד הגרמנים הביטו מבוהלים והמומים בלהבות ובתימרות העשן, הרי שבעבור אסירי המחנה נשמעו הפיצוצים כפעמוני שחרור והצלה. זו תקיפה של חיל האוויר האמריקני. הידיעה הפיחה רוח של תקווה בקרב אנשי המחנה. ועם זה עוד נכונה להם תקופת סבל עד שהמלחמה תוכרע בתבוסת הגרמנים.

אלה היו ימי ערב פסח. אלפי האסירים הכלואים במחנה העבודה מילדורף רק ניסו לשרוד עוד יום, אך שלושה מתוכם הוטרו מעניין אחר לגמרי – מניין ישיגו מצות לליל הסדר. אלה היו האדמו"ר מקלויזנבורג; ר' משה גולדשטיין, חתנו של האדמו"ר מסקוליע; ור' יעקב פרידמן, שסיפר את המעשה לילדיו.

המחשבות על מצות לפסח בתוך הגיהנום נחשבו מופרכות, אך לא כאשר מדובר באדמו"ר מקלויזנבורג. הוא לא חדל לרגע מלהביע אמונה שהשנה יאכל מצות בליל הסדר.

אחרי ההפצה ביקשו הגרמנים לשקם את הנוק. התברר כי הפגיעה בתחנת הרכבת, שהייתה תחנת מעבר לרכבות רבות, קשה מאוד. פסי הרכבת הושמדו, רכבות נפגעו וגם התחנה עצמה ניווקה.

הגרמנים החליטו להפנות קבוצת אסירים מן המחנה אל תחנת הרכבת כדי לפנות את ההריסות. פרידמן, שזכה לפטור מעבודות הכרוכות ביציאה מן המחנה, הציע את עצמו למשימה. אולי ימצא שם מעט אוכל, חשב בלבו.

כשהגיעו האסירים לתחנת הרכבת התגלו לעיניהם ממדי החורבן; רכבות מפויחות, פסי רכבת שנתלשו מן האדמה ואנדרלמוסיה גדולה. פרידמן סייר בין קרונות הרכבת שנתרו שלמים, ובפתח אחד הקרונות קפא על מקומו בתדהמה: הקרון היה מלא שקי חיטה. לבו החל לפעום בהתרגשות. אין זו כי אם יד ה' שהתגלתה אליהם בתוך התופת.

בעודו חוכך בדעתו כיצד לנהוג באוצר שנפל לידיו, הגיע לאוזניו קול גניחות מירכתי הקרון. הוא התקרב

בוהירות וגילה חייל נאצי פצוע קבור מתחת לשקי החיטה. האיש נאנק ומלמל מילים מקוטעות.

פרידמן הרים שק חיטה מעל רגלי הנאצי וגילה שהוא נועל נעליים איכותיות. "אסיר את הנעליים כדי שתרגיש חופשי יותר", אמר לו, "ואז אראה מה עוד אפשר לעשות".

האסיר, שהתהלך בנעליים מרופטות, חלץ את נעליו של הנאצי ונעל אותן לרגליו, ואז חבט בראשו בחוזקה, מכלה בו מעט מהזעם שהצטבר בלבו על המרצחים. אחר כך החל לתכנן את צעדיו. איך יוכל להכניס למחנה מעט מהחיטה?

במוחו הבויק רעיון. בקרון סמוך ראה

לומדים גאולה מאת מנחם ברוד

סעודה שתיקן הבעש"ט

הסעודה באחרון של פסח הייתה נקראת אצל הבעש"ט 'סעודת משיח'. "לסעודת היום באחרון של פסח היה סדר מיוחד... סדר זה בא בירושה, ביסודו, ממנהגי מורנו הבעש"ט" (ספר השיחות ה'ש"ת, עמ' 80).

מדוע הסעודה נקראת 'סעודת משיח' – "כי באחרון של פסח מאיר גילוי הארת משיח". הרבי הריי"צ מספר (ספר השיחות תש"ב עמ' 109): "בסעודה זו [אצל הבעש"ט] היה נהוג, שהדלת הייתה פתוחה לכול, וכל הנמצאים בבית הבעש"ט היו טועמים מסעודת אחרון של פסח".

ניצחון רוחני

יש הקושרים את הסעודה הזאת לנס מיוחד. בספר מנהג ישראל תורה (עמ' שעג"שעו) מובא סיפור מעשה הנס שאירע לבעש"ט באחרון של פסח, שאותו נהוג לספר בסעודה זו. גם חסידי ברסלב נוהגים להתאסף ולספר את סיפור הנס, בשינויים מהנוסח הרגיל.

במקורות חב"ד אין עניין הנס מצוין. במקום אחד מובא ששאלו את הריי"צ אם יש אמת בשמועה שסעודת אחרון של פסח שייכת לאיזה נס שהיה אצל הבעש"ט, "ואמר כי אינו יודע, רק שמע שאומרים כי אז היה ניצחון רוחני על כת הפרנקיסטים... כי באחרון של פסח אמר שינצחום" (ספר השיחות תרצ"ו עמ' 140).

הרבי הרש"ב התחיל את המנהג של שתיית ארבע כוסות בסעודה זו. הריי"צ מספר על כך בקצרה (ספר השיחות תש"ד עמ' 111): "בשנת תרס"ו הונהג לראשונה בלויבאוויטש, שפל ה'תמימים' – תלמידי ישיבת תומכי תמימים – יאכלו בצוותא בחג הפסח באולם הגדול. באחרון של פסח הזמינו את אדמו"ר הרש"ב לסעודת היום, ובסעודה זו צווה לתת לכל ה'תמימים' ארבע כוסות יין. ואמר בשעת מעשה שארבע הכוסות של הלילות הראשונים הן כוסות של משה רבנו, והיום – באחרון של פסח – הן כוסות של משיח".

ביתר הרחבה המעמד מתואר בזיכרונותיהם של התלמידים: "מסתמא היוזם היה כ"ק אדמו"ר הריי"צ, שאמר בלחישה לבחורים הממונים שיביקשו מהרש"ב שישעך באולם הגדול עם תלמידי הישיבה. הרבי תיכף הסכים לזה... וגם כן המשפיעים והמשגיחים כולם באו, וסידרו בשביל כולם כמובן שולחן מיוחד. אחר כך בתוך הסעודה אמר הרבי: הלא צריך לתת לקהל ארבע כוסות (וכמובן תיכף מילאו את פקודתו). אחר כך אמר הרבי 'מאמר', וגם דיבר הרבה מעניין אחרון של פסח, ונמשכה הסעודה עד מאוחר בלילה, אשרי עין ראתה כל אלה..."

"בשנה הבאה, באחרון של פסח, הזמינו שוב את כ"ק הרבי לבוא לאולם הגדול לסעודת אחרון של פסח, והסכים על זה ובא, וממילא באו גם האורחים והמשפיעים וכו' כנ"ל. ונזדמן פעם שלישית ששוב הזמינו אותו, ואמר הרבי הלא זו פעם שלישית ותהיה 'חזקה!' ובתוך הבחורים המזמינים היה ר' אברהם אליהו ז"ל פלוטקין מרוגוטשוב, ואמר: הא דעת רבי בתרי זמני הווי חזקה (ואם כן כבר הווי 'חזקה'). הרבי חייך מעט ואמר, טוב – היינו שהוא מסכים שיבוא – ושוב באו וכו'" (לקוטי ספורים עמ' קצא).

המשיח רוקד עמנו

בסעודת משיח נהגו לשיר ניגונים מיוחדים מכל אחד ואחד מנשיאי החסידות, החל בבעש"ט ובמגיד ממזריטש. כמו כן שרים את הניגון 'הופ קוזאק', של הסבא משפול. הריי"צ היה מורה לצאת בריקוד, והיה קורא לו 'ריקוד המשיח'.

הרבי מלויבאוויטש הסביר: "את הביטוי 'ריקוד המשיח' אפשר לבאר בשתי דרכים: א) ריקוד שיש לו שייכות והוא הקדמה למשיח. ב) ריקוד שהמשיח משתתף בו. לנו כדאי לבאר באופן השני, כלומר, שמשיח כבר נמצא איתנו והוא משתתף עמנו בריקוד שלו".

זוגות מכנסיים רחבים. הוא לבש שני זוגות והידק את שוליהם לרקסוליו בעזרת חבלים. אחר כך הריק לתוך החלל שבין המכנסיים גרגירי חיטה לרוב. הוא ידע היטב עד כמה גדול הסיכון שהוא מקבל עליו, אך השליך את יביו על הקב"ה. כששפתיו רוחשות תפילה שב אל המחנה.

למרבה המזל, בעקבות ההלם שנגרם מההפצה, השמירה בפתח המחנה הייתה רופפת. השלב הראשון בתכנית עבר בהצלחה. בשלב הבא הובא בסוד העניין עוד אסיר, הרב סנדר דירנפלד, שהיה מחשובי חסידי בעלז. הוא הופקד על שמירת החיטים ומילא את תפקידו נאמנה. בדרך לא דרך השיגו האסירים מטחנת קמח ישנה, ובלילות טחנו קמח וניפו אותו בתוך פיסת בד נקייה.

בימים עבדו בשדה. "אספו מקלות וקחו עמכם", ביקש פרידמן מחבריו. הדבר עורר את חשדו של השומר הגרמני, אך פרידמן הצליח להסיח את דעתו. "זה כדי להקל את ההליכה", הרגיע אותו.

בעזרת המקלות רידדו בצק ואפו את המצות על חתיכת פח, כששפתותיהם רוחשות את פסוקי ההלל. כל אותה עת עמד אסיר שומר והתריע על סכנה קרבה. בין אופי המצות היה גם יהודי מומר, שנכלא בשל מוצאו היהודי, ודווקא במחנה שב בתשובה שלמה. הוא התנדב להיות אופה המצות, וטרח בכל מאוודו על הכנת המצות מתוך אמונה בוערת. כך הצליחה החבורה לאפות עשרים מצות מתחת לאפו של הצורר הגרמני!

הגיע ליל הסדר. קבוצת האסירים נאספה בחשאי. 'מרור' היה להם בשפע, ובדמעות אכלו את לחם העוני שאפו במו ידיהם. הם אכלו אותו בחיפזון, כמו אבותיהם במצרים. האדמו"ר מקלויזנבורג נשא דברי עידוד גלהבים.

ר' יעקב שרד מאימי המלחמה והגיע לארה"ב. בכל שנה ושנה, בטרם פתח את ליל הסדר, קם על רגליו בהתרגשות גדולה, וכשדמעות זולגות מעיניו היה קורא: "ילדים יקרים! הורים ונכדים! רצוני לספר לכם על יציאת מצרים הפרטית שלי. הייתי במחנות עבודה. עסקנו בבניית ערי מסכנות לגרמנים יימח שמום. וכאן אנו יושבים סביב שולחן נקי ומצוחצח, עמוס כל טוב, עם גביעי כסף ויין מהודר, כר להסבה וסימני הסדר. לנו לא היה זכר מכל זה. עלינו להודות לקב"ה על כך!". רק לאחר שהיה נרגע מסערת הנפש שאפפה אותו היה ניגש לקדש על היין.

(על-פי 'תפארת יעקב')

לחמא עניא שאפינו בסמרקנד

חיטה בשותד

הרב מישולובין מתרפק בגעגועים על הידורי המצווה של אותם ימים. "שנה אחת נסעתי עם הרב רפאל חודייטוב כדי להשיג חיטה. שבוע שלם בילינו ליד שדות חיטה, בתקווה להשיג את מבוקשנו. החוק אסר על החקלאים למכור חיטה בדרך ישירה. רק בעזרת מתן שוחד לבעל שדה חיטה הצלחנו להשיג מעט חיטים. אבל איזו שמחה הייתה לנו, כשחזרנו ובידנו חיטה שמורה משעת הקצירה!"...

והיו גם שנים שקיבלו מצות מוכנות מארץ ישראל, מארה"ב או מגרוזיה. "ברור שהשלטונות ידעו על כך, אולם בחרו להעלים עין", הוא מבהיר. "גם יכולנו לערוך סדר בלי חשש. סמרקנד לא הייתה מוסקווה".

הידורי מצה

את אוירת הפסח הוא זוכר היטב. "היינו מהדרים בכל שנה לקנות כלים חדשים. אני נזכר כעת באחת מאפיות המצה שנחרתו בלבי. הרב שמעיה מרינובסקי, רבה של סמרקנד, אפה מצות עם בחורים שלמדו בישיבת 'תומכי תמימים' המחתרית. אלה היו בחורים יראי שמים, מסורים, וכל שלבי האפייה נעשו בתכלית הידור ממש, מתוך הקפדה על כל

כשהרב מיכאל מישולובין מקריית מלאכי אופה מצות מהודרות לקראת חג הפסח, צפים ועולים אצלו זיכרונות מהימים שבהם אפיית מצות הייתה כרוכה באתגרים קשים.

מאז היותו ילד חש את אימת הקומוניזם. הוא למד בחדר מחתרת. "היינו לומדים בהיחבא בביתו של המשפיע החסידי הרב ברקה חן", הוא מספר ופולט אנחה, המבטאת את קשיי אותם ימים. "הוא היה אז בחור צעיר, והחדיר בנו את אהבת התורה הקדושה".

הכשרת טחנת קמח

הלימוד החשאי היה כרוך בסיכון. "רשמית היינו אמורים ללמוד בבית הספר הממשלתי", הוא מספר. "כשהיו באים לביתנו לביקורת היינו ממציאים תירוצים ובכל פעם נקבנו בשמו של בית ספר אחר שבו כביכול אנחנו לומדים. היה צריך להיזהר גם מהשכנים. הקפדנו לצאת מהבית בכל יום עם ילקוט על הגב, ולמעשה צעדנו אל הבית שבו למדנו תורה".

את חוויית אפיית המצות לא ישכח: "בדרך כלל עוד לפני פורים היינו קונים חיטים בשוק אוזבקי. היו לנו סימנים לבדוק שהחיטה לא נשטפה במים. השלב הבא היה הכשרת טחנת קמח. הכשרת הטחנה ארכה לפעמים יומיים. כל משפחה מצאה מקום משלה לאפיית המצות".

פינת ההלכה

מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי, עומר

ספירת העומר בכתב

שאלה: האם מקיימים את מצוות ספירת העומר אם במקום לומר את הספירה כותבים אותה?

תשובה: כל מצווה שמברכים עליה צריך שיקיימה בפועל בדיבור או במעשה, ולא בהרהור בלבד. השאלה לענייננו היא אם דין הכתיבה כדין הדיבור.

אחת הראיות שהביאו היא מהלכה שהמהרהר בדברי תורה אינו מברך ברכת התורה, ואילו הכותבם - מברך (לדעת השולחן ערוך; ואילו לדעת אדמו"ר הזקן והמשנה ברורה אינו מברך אלא אם כן אומר דברי תורה בפיו). כמו-כן הביאו ראיה מדין שבועה בכתב.

יש מהאחרונים שטענו שכשהאדם כותב

את הספירה, הואיל ולא עשה את המצווה כתיקונה, דינו כמי שנתכוון שלא לצאת ידי חובה. אבל עדיין תישאר שאלה במי שהתכוון לכך.

יש שפסקו שיצא ידי חובתו (רבי ישעיה פיק, רבי עקיבא איגר והחת"ם סופר נתנו מקום לדעה זו). אחרים פסקו שיחזור ויספור שוב בפיו בלי ברכה. אבל החיד"א, השערי תשובה וסיעתם פסקו שחזור וסופר בברכה, וכן דעת רבים מן האחרונים.

אם ספר יום אחד (או יותר) בכתב, אפשר לצרף את הספק אם מועילה הספירה לספק הכללי במי שלא ספר יום אחד, אם הוא רשאי להוסיף ולספור בברכה, שהרי בדרך כלל בצירוף שני ספקות ממשיכים לספור הלאה בברכה.

מקורות: ראה או"ח סי' תפט, ברכ"י סי' ק"ד, שע"ת סי' ק"ו, ערוה"ש סי' ט"ט, 'ספירת העומר' פ"ה הע' י, ו"ש"ב.

הרב מישולובין. אפיית מצות ברוסיה (צילום: יעקב הלמן)

פרט. עד היום אני מתמלא תענוג כשאני נזכר ברגעים הללו".

הרב מישולובין עלה לארץ ישראל, השתקע בשכונת חב"ד שבקריית מלאכי והקים משפחה לתפארת. "נכון, הייתה לנו קצת מסירות נפש", הוא מסיים, "אבל כמו בימים שהיינו מאחורי מסך הברזל, גם עכשיו אנחנו מצפים שיהיה 'לשנה הבאה בירושלים', שנזכה להקריב את הפסח בבית המקדש השלישי, בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש".

הסרת משקפיים עושים בבי"ח

מחיר קבוצתי!

* לתקופת בין הזמנים בלבד

לבדיקת התאמה ללא תשלום:

03-7922620

יש חיים לאחר החיים

ביטוח חיים:

לא נעים לחשוב על זה אבל אין ברירה אחרת.

ביטוח חיים בתנאים ייחודיים!

יעוץ חינם:

077-444-777

שלוימה, איזה קידוש השקעת...

כאן תשקיע - בקנייה תחסוך.

